
TELLING VAN WEIDEVOGELS IN
HET STAPHORSTERVERLD IN 1981

Jules Philippona

Ligging van het
gebied

INLEIDING

In het Staphorsterveld werd in 1980 het aantal broedparen van de wulp geteld (Philippona, 1981). In het volgende broedseizoen werden ook andere soorten broedvogels in het onderzoek betrokken. In dit verslag worden de resultaten weergegeven voor vijf soorten weidevogels: scholekster, kievit, grutto, wulp en tureluur.

De teldata in 1981 waren: 5, 12 en 23 april; 3, 5 en 17 mei.

Op iedere dag werd een deel van het gebied gekontrôleerd; dubbele tellingen in bepaalde terreindelen werden vermeden. De waargenomen vogels (veelal de baltsende mannetjes) zijn steeds in het veld op kaarten ingetekend.

De bodem van het Staphorsterveld bestaat voor een groot deel uit laagveen, alleen in het oostelijk deel komt dekzand aan de oppervlakte. De inventarisaties zijn uitgevoerd over + 5200 ha. Daarvan bestaat 4000 ha. uit open weidelandschap, terwijl in de resterende 1200 ha. de meestal smalle kavels worden begrensd door bomen (meest wilgen en elzen) en stroken riet, waardoor het landschap een besloten karakter draagt.

De wulp komt zowel in het open als in het besloten landschap voor, de andere vier soorten zijn hoofdzakelijk gebonden aan het open type, afgezien van enige broedparen die in de overgangszones tussen open en besloten landschap voorkomen. Bij het omrekenen van het aantal broedparen per 100 ha. is wat de wulp betreft uitgegaan van het gehele oppervlak van het Staphorsterveld (5200 ha. dus), voor de andere soorten is het oppervlak van het open landschap (4000 ha) als basis genomen.

De gegevens staan in tabel 1. Daarin zijn ook uitkomsten van andere tellingen opgenomen.

RESULTAAT

Per soort nu enige opmerkingen. Gegevens uit de Atlas van de Nederlandse broedvogels (Teixeira, 1979) zijn enige keren ter vergelijking benut.

Tabel 1: Tellingen van weidevogels in het Staphorsterveld en in enige andere gebieden (in aantallen broedparen; in kolommen 2 t/m 8 aantallen broedparen per 100 ha.).

soorten	Staphorsterveld				Andere gebieden			
	gehele gebied in 1981		deel van 50 ha.		Buiten-landen	Barsbeker- binnen- polder 1979	veengraslanden	
	aantal	per 100 ha.	1968	1980			Fries- land 1)	Noord- Holland 2)
					1	2		
Scholekster	106	2,7	8	6	12	11	7,5-38	11
Kievit	60	1,5	6	4	40	32	tot 43	+ 22
Grutto	121	3,0	15	10	65	65	tot 35	+ 22
Wulp	143	2,8	4	6	-	-	tot 1,7 tot 3,5 3)	-
Tureluur	9	0,2	-	-	10	5	tot 3,8	+ 7

1) Beintema & Van de Bergh, 1976.

2) VWG Noordhollands Noorderkwartier, 1978.

3) In blauwgraslandreservaat.

Scholekster

De verspreiding van de scholekster is over het Staphorsterveld tamelijk regelmatig. De soort bereikt geen hoge gemiddelde dichtheid: 3 paar per 100 ha. In een enkel terreindeel broeden 8 tot 10 paar per 100 ha. Goede gebieden in de Nederlandse kuststreken hebben veel meer scholeksters. Voor landinwaarts gelegen gebieden vermeldt Teixeira (1972) 2 tot 9 paar per 100 ha.

Kievit

Op een enkel paar na, broedt de kievit in het open weidelandschap. Het verspreidingsbeeld is wat erratisch; soms komen enige paren dicht bij elkaar voor, soms ontbreekt de soort in blokken van 100 of meer ha. In het noordelijke deel van het gebied is de dichtheid wat hoger dan meer zuidelijk. Opvallend is de lage bezettingsgraad van slechts 1,5 paar per 100 ha. Dat geldt bijvoorbeeld als we deze uitkomst vergelijken met de hoge

cijfers van de in de buurt gelegen Buitenlanden en de Barsbekerbinnenpolder.

Grutto

Ook de grutto is voornamelijk gebonden aan het open landschap. De verspreiding is vrij regelmatig; ook bij deze soort is de dichtheid in het noorden wat groter dan in het zuiden.

Met 3 paar per 100 ha. blijft de grutto ver onder de dichtheden van veel andere weidegebieden, met name van de Buitenlanden en de Barsbekerbinnenpolder. Op veengraslanden in Drenthe, onder meer ten noorden van Meppel, lag de dichtheid met 10 paar per 100 ha in een recent verleden een stuk hoger (Mulder, 1972).

Wulp

In 1980 werden 98 en in 1981 143 broedparen in het Staphorsterveld geteld.

De wulp komt zowel in het open als in het besloten landschap voor met respectievelijk een dichtheid van 2,7 en 3 paar per 100 ha. De verspreiding van de wulp over het gebied is vrij regelmatig; duidelijke concentraties komen niet voor.

Tureluur

Met 0,2 paar per 100 ha. scoort deze soort laag. De dichtheden zijn in Nederland in de kustgebieden het hoogst, maar ook in het binnenland kan de tureluur algemener voorkomen dan in het Staphorsterveld (Teixeira, 1979).

LITERATUUR

- Beintema, A.J. & L.M.J. van den Bergh. 1976. Relaties tussen waterpeil, grondgebruik en weidevogelstand. Deel 1: onderzoek 1975. RIN-rapport.
- Mulder, Th. 1972. De grutto in Nederland. KNNV Wetenschappelijke mededeling 90, Hoogwoud.
- Philippona, Jules. 1981. Telling van het aantal broedparen van de wulp in het Staphorsterveld in 1980. Watervogels 6: 50-52.
- Teixeira, R.M. 1979. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Natuurmonumenten en SOVON.
- VWG Noordhollands Noorderkwartier. 1978. Weide-broedvogelonderzoek 1978. Eerste verslag.

KONKLUSIE

De weidevogelbevolking van het Staphorsterveld valt op door het grote aantal wulpen dat er broedt, een tamelijk unieke situatie. Scholekster, kievit, grutto en tureluur broeden in relatief lage dichtheden. De eerste en de vierde soort bereiken hun grootste dichtheden in gebieden niet ver van de kust. Voor de kievit en de grutto steken de lage dichtheden duidelijk af bij de cijfers van veel andere gebieden, ook in de naaste omgeving.

Adres: Noordermeent 29,
8317 AA Kraggenburg.

